

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Зореслава ЗАХОЖАЙ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 2.5. Психологічні інтервенції в кризовій психології**

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

спеціальність С4 Психологія

освітньо-професійна програма Психологія

форма(и) навчання денна та заочна

РОЗРОБНИК програми:

доктор психологічних наук, професор,

професор кафедри психології, філософії та суспільних наук

Олена КОСТЮЧЕНКО

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 1 від 26.08.2026

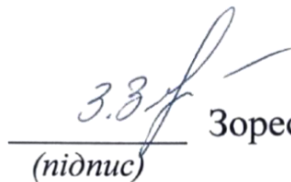
Завідувач кафедри

(підпис)

Олена ВЛАСЕНКО

Розглянуто та схвалено на засіданні навчально-методичної ради навчально-наукового гуманітарного інституту

Протокол № 1 від 27.08.2026

Голова НМР

(підпис)

Зореслава ЗАХОЖАЙ

ЗМІСТ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну.
2. Опис навчальної дисципліни.
 - 2.1. Мета та завдання вивчення дисципліни.
 - 2.2. Міждисциплінарні зв'язки.
 - 2.3. Перелік компетентностей, яких набуває здобувач вищої освіти при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми.
 - 2.4. Формат проведення дисципліни.
3. Структура навчальної дисципліни.
4. Зміст (програма) навчальної дисципліни.
5. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни.
6. Політика дисципліни.
7. Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувачів.
8. Рекомендовані джерела інформації.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

1.1.Назва навчальної дисципліни, код в освітній програмі	Психологічні інтервенції в кризовій психології, ОК 2.5	
1.2.Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова, цикл загальної підготовки	
1.3.Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1-й рік навчання, 2-й семестр	
1.4.Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	очна (денна)	заочна
Кількість кредитів	4	4
Загальна кількість годин, в тому числі:	120	120
аудиторні години	32	10
лекції	16	6
семінарські	16	4
практичні	-	-
самостійна робота	88	110
5.Вид підсумкового (семестрового) контролю	2-й семестр – екзамен	
1.6. Інформація про консультації	Згідно затвердженого графіка консультацій	
1.7. Мова викладання	українська	
1.8.Прізвище, ім'я, по батькові викладача(ів) (науковий ступінь, вчене звання)	Костюченко Ірина Вікторівна (доктор психологічних наук, професор)	
1.9.Контактна інформація викладача	kostiuchenko.olena@tnu.edu.ua	

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХОЛОГІЧНІ ІНТЕРВЕНЦІЇ В КРИЗОВІЙ ПСИХОЛОГІЇ»

Анотація дисципліни.

Навчальна дисципліна «Психологічні інтервенції в кризовій психології» присвячена вивченню теоретико-методологічних засад, принципів та практичних технологій надання психологічної допомоги особистості, яка перебуває у стані гострої кризи, психотравми чи тривалого стресу. У межах курсу розглядаються особливості кризових станів (гострий стрес, ПТСР, втрата, суїцидальна поведінка), специфіка екстреного та короткострокового психологічного реагування, а також інструментарій психологічних інтервенцій. Особлива увага приділяється практичним навичкам проведення першої психологічної допомоги (ППД), дебрифінгу, кризового консультування та стабілізаційних технік у роботі з різними категоріями населення (військовослужбовці, ВПО, цивільні особи, діти) в умовах соціальної нестабільності та воєнного стану.

2.1. Мета та завдання вивчення дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Психологічні інтервенції в кризовій психології»: ознайомлення здобувачів з основами кризової та екстремальної психології: основними категоріями, базовими принципами і методами роботи психолога в кризових та екстремальних ситуаціях.

Завдання навчальної дисципліни:

- З'ясувати сутність, специфіку та види психологічних інтервенцій у кризовій психології.
- Оволодіти методами швидкої діагностики та оцінки ризиків у кризових ситуаціях (оцінка суїцидального ризику, рівня афекту, дезорієнтації).
- Вивчити алгоритми та протоколи надання Першої психологічної допомоги (ППД) і кризового дефюзінгу/дебрифінгу.
- Засвоїти стабілізаційні та заземлюючі техніки для роботи з панічними атаками, флешбеками, гострими реакціями на стрес та тривожними станами.
- Опрацювати специфіку використання методів когнітивно-поведінкової, тілесно-орієнтованої та арттерапевтичної інтервенції в роботі з психотравмою.
- Сформувати навички розробки індивідуальних та групових програм психологічного супроводу й інтервенції для людей, які пережили психотравмувальні події.
- Засвоїти етичні норми та правила психологічної безпеки під час роботи в кризових та екстремальних умовах.

2.2. Міждисциплінарні зв'язки:

Препреквізити: Соціальна філософія
Когнітивна психологія та психосемантика

Постреквізити: Переддипломна практика
Атестаційний екзамен
Публічний захист кваліфікаційної роботи

2.3. Перелік компетентностей, яких набуває здобувач вищої освіти при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми:

Інтегральна компетентність - здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК 4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК 5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.

СК 6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК 7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

СК 8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК 9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК 12. Здатність до психологічного супроводу особистості та груп в умовах реінтеграції та соціальної нестабільності.

Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми:

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.

ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.

ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР13. Здійснювати професійну допомогу у питаннях соціально-психологічної адаптації та подолання бар'єрів реінтеграції.

Шифр ПРН	Програмні результати навчання	Методи навчання	Засоби діагностики/методи оцінювання
<i>ПРН1</i>	Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.	Методи проблемно-орієнтованого навчання, мозковий штурм, вправи	Кейси, Проблемні завдання
<i>ПРН2</i>	Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.	Лекції, практичні заняття з розробки дизайну кризового дослідження, аналіз психодіагностичного інструментарію	Тестування, оцінювання практичних робіт, захист презентацій
<i>ПРН4</i>	Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.	Пояснення, аналіз психологічних кейсів у віртуальному середовищі	Питання для обговорення (семінар), доповіді з використанням презентації
<i>ПРН5</i>	Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг,	Інтерактивні лекції, тренінгові заняття, симуляційні вправи	Оцінювання практичних навичок (симуляція

	психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.	(рольові ігри), розробка програм інтервенції	кризової сесії), кейс-стаді
<i>ПРН6</i>	Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.	Методи проблемно-орієнтованого навчання, мозковий штурм, презентації	Кейси, Проблемні завдання
<i>ПРН9</i>	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.	Пояснення Дискусія, вправи	Кейси, Презентації, тренінгові вправи
<i>ПРН11</i>	Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	Пояснення, мозковий штурм, творчі вправи	Вирішення кейсів, практикування
<i>ПРН13</i>	Здійснювати професійну допомогу у питаннях соціально-психологічної адаптації та подолання бар'єрів реінтеграції	Методи проблемно-орієнтованого навчання, мозковий штурм, вправи	Кейси, Проблемні завдання, участь у диспутах

2.4. Формат проведення дисципліни

Заняття проводяться в змішаному форматі (в аудиторії й онлайн), синхронно й асинхронно (зустріч в аудиторії чи Гугл-класі, або самостійне вивчення матеріалу та виконання завдань).

Під час здобуття освіти використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, індивідуальні науково-дослідні завдання, розв'язання психологічних задач (кейсів).

Віртуальне навчальне середовище, що використовується для роботи із здобувачами – GoogleClassroom. У онлайн режимі лекції / семінарські заняття можуть бути проведені за допомогою програм електронної комунікації GoogleMeet.

Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

ДЕННА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лек	Сем	Прак	с. р.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Феноменологія кризи та травми	15	2	2		11
Тема 2. Моделі та протоколи швидкого реагування (BASIC Ph, CAPS тощо)	15	2	2		11
Тема 3. Специфіка роботи з гострою травмою та ПТСР	15	2	2		11
Тема 4. Психологічна деескалація та стабілізація в стані афекту	15	2	2		11
Тема 5. Техніки першої психологічної допомоги (ППД) та дебрифінгу	15	2	2		11
Тема 6. Інтервенції при втраті, горі та суїцидальному ризику	15	2	2		11
Тема 7. Професійне вигорання, вторинна травматизація та супервізія в кризовій практиці. Особливості дистанційних кризових інтервенцій (телефон довіри, онлайн-чат)	15	2	2		11
Тема 8. Доказові психотерапевтичні підходи в кризовій психології та роботі з травмою	15	2	2		11
Всього годин	120	16	16		88

ЗАОЧНА ФОРМА

Назви розділів і тем	Кількість годин				
	Всього	у тому числі			
		Лек	Сем	Прак	с. р.
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Феноменологія кризи та травми	15	0,5	0,5		13,75
Тема 2. Психологічна допомога в кризових ситуаціях, в умовах втрати особистісної цілісності: сутність, класифікація видів	15	0,5	0,5		13,75
Тема 3. Специфіка роботи з гострою травмою та ПТСР. Моделі та протоколи швидкого реагування (BASIC Ph, CAPS тощо)	15	0,5	1		13,75
Тема 4. Психологічна деескалація та стабілізація в стані афекту	15	0,5	0,5		13,75
Тема 5. Техніки першої психологічної допомоги (ППД) та дебрифінгу	15	0,5	0,5		13,75
Тема 6. Інтервенції при втраті, горі та суїцидальному ризику	15	0,5	1		13,75
Тема 7. Професійне вигорання, вторинна травматизація та супервізія в кризовій практиці. Особливості дистанційних кризових інтервенцій (телефон довіри, онлайн-чат)	15	0,5	1		13,75
Тема 8. Доказові психотерапевтичні підходи в кризовій психології та роботі з травмою	15	0,5	1		13,75
Всього годин	120	4	6		110

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (програма навчальної дисципліни)

Лекційні заняття

Тема 1. Феноменологія кризи та травми

«Криза» як категорія: зміст та соціально-психологічні аспекти аналізу: Визначення і трактування поняття кризи у сучасній психологічній науці. Криза як соціально-психологічна ситуація. Суб'єктивні та об'єктивні характеристики. Етапи кризових станів. Типові реакції людини на кризову ситуацію. Залежність психологічних особливостей особистості та її реакції на кризову ситуацію. Психологічний захист особистості в умовах переживання кризи: особливості функціонування. Конструктивне та деструктивне вирішення проблем кризових станів. Передумови та основні чинники розвитку криз. Фази психологічних криз. Підходи до класифікації криз. Класифікація криз (нормативні, ситуаційні, екзистенційні, травматичні). Поняття психічної травми та її вплив на когнітивну і нейробіологічну сфери.

Тема 2. Психологічна допомога в кризових ситуаціях, в умовах втрати особистісної цілісності: сутність, класифікація видів

Емоційна підтримка, інформаційна допомога, дружнє спілкування і практична допомога як основні види психологічної допомоги в кризових станах. Індивідуальні та групні види професійної допомоги. Поняття кризового консультування та його особливості. Види й техніки кризового консультування. Принципи кризового консультування: анонімність, відповідальність, делікатність, добровільність, доброзичливість, довіра, компетентність, об'єктивність, тактовність, толерантність. Допомога в проектуванні життєвого шляху в нових умовах, життя після кризи. Реструктуризація системи відносин людини зі світом, оточуючими людьми. Зміна відношення до самого себе. Перетворення мотиваційно-ціннісної та смислової систем людини. Негативна і позитивна розв'язання кризи.

Тема 3. Специфіка роботи з гострою травмою та ПТСР. Моделі та протоколи швидкого реагування

Гострий стресовий розлад: поняття, основні ознаки, етапи розвитку. Причини і наслідки слабкої вираженості (або відсутності) симптоматики гострого стресового розладу в екстремальній ситуації. Його наслідки для життя і здоров'я людини. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): поняття, причини розвитку, фактори і групи його ризику. Первинні симптоми ПТСР. Форми ПТСР. Діагностичні критерії та напрями реабілітації ПТСР. Горе як особливий психофізіологічний стан. Динаміка та проблема виділення стадій. Гостре горе: поняття, симптоматика, небезпека стадій. Особливості психологічної допомоги.

Загальний огляд світових протоколів екстреної допомоги. Багатовимірна модель внутрішніх ресурсів людини BASIC Ph (М. Лаад). Специфіка застосування когнітивно-поведінкових моделей у гострому періоді.

Критерії діагностики ПТСР та КПТСР за DSM-5 та МКХ-11. Хроніфікація травми. Побудова безпечного простору. Особливості формування терапевтичного альянсу у кризових пацієнтів.

Тема 4. Психологічна деескалація та стабілізація в стані афекту

Поняття екстремального стану. Особливості параметрів екстремальних психічних станів. Підходи до виділення екстремальних психічних станів (К. Ізард, С. Соловйова, П. Сидоров та ін.). Стрес, страх, афект, паніка, фрустрація і конфлікт як складові екстремального стану, як первинні стани при впливі екстремальної ситуації: поняття, форми, види, механізми їх розвитку та наслідки. Динаміка розвитку екстремальних станів. Особливості психічної діяльності людини в екстремальній ситуації. Специфічні прояви екстремальної поведінки: «адаптивна активність» та «активна неадаптивність» людини. Психологія афективних станів (істерика, паніка, агресія, ступор, рухове збудження). Механізми та етапи деескалації. Фізіологічні основи технік заземлення.

Групове обговорення пережитої екстремальної ситуації (дебрифінг), його завдання і фази. Кризове консультування, його стадії. Принципи та техніки кризового консультування (інтервенція, активне слухання, навіювання). Тілесно-орієнтована терапія при ПТСР, основні техніки. Біхівіріально-когнітивна терапія, основні техніки. Психодинамічна терапія, основні техніки. Екзистенціальна терапія, основні техніки.

Тема 5. Техніки першої психологічної допомоги (ППД) та дебрифінгу

Міжнародний протокол ППД (Дивись, Слухай, Зв'язуй). Межі компетенції при наданні ППД. Психологічний дебрифінг стресу критичних подій (CISD за Мітчеллом): за і проти.

Тема 6. Інтервенції при втраті, горі та суїцидальному ризику

Динаміка процесу горювання. Ускладнене та патологічне горе. Психологічні маркери суїцидального наміру. Оцінка суїцидального ризику та антисуїцидальний контракт.

Тема 7. Професійне вигорання, вторинна травматизація та супервізія. Особливості дистанційних кризових інтервенцій

Синдром емоційного вигорання (СЕВ), втома від співчуття (Compassion Fatigue), вікарна (вторинна) травматизація. Супервізія та інтервізія як інструменти збереження професійної придатності.

Специфіка телефонного консультування (телефон довіри). Робота у текстових онлайн-чатах екстреної допомоги. Особливості сприйняття інформації за відсутності візуального контакту.

Тема 8. Доказові психотерапевтичні підходи в кризовій психології та роботі з травмою

Сучасний арсенал індивідуальних психокорекційних заходів надання допомоги особистості в кризових станах є досить широким і багатоплановим (психологічна саморегуляція й аутотренінг, психологічне консультування, сімейна психотерапія, сугестія, нейролінгвістичне програмування, раціональна психотерапія, арт-терапія й багато іншого): позитивні й негативні особливості. Методичний арсенал психологічних засобів корекції кризових станів особистості. Елементи раціональної психотерапії. Когнітивна психотерапія. Гештальт-терапія. Гіпносугестивний метод. Екзистенціальна терапія. Метод прогресивної м'язової релаксації, метод аутогенного тренування. Групова поведінкова терапія.

Світові стандарти доказової терапії травми (Guidelines APA, NICE). Травмофокусована когнітивно-поведінкова терапія (ТФ-КПТ). Метод десенсибілізації та переробки рухом очей (EMDR) за Ф. Шاپіро. Специфіка пролонгованої експозиції (PE). Клінічне застосування терапії прийняття та відповідальності (АСТ) та інноваційних тілесно-орієнтованих підходів (Соматичне переживання за П. Левіном) у кризовій практиці.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Феноменологія кризи та травми

Тема 2. Психологічна допомога в кризових ситуаціях, в умовах втрати особистісної цілісності: сутність, класифікація видів

Тема 3. Специфіка роботи з гострою травмою та ПТСР. Моделі та протоколи швидкого реагування

Тема 4. Психологічна деескалація та стабілізація в стані афекту

Тема 5. Техніки першої психологічної допомоги (ППД) та дебрифінгу

Тема 6. Інтервенції при втраті, горі та суїцидальному ризику

Тема 7. Професійне вигорання, вторинна травматизація та супервізія. Особливості дистанційних кризових інтервенцій

Тема 8. Доказові психотерапевтичні підходи в кризовій психології та роботі з травмою

6. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби здобуття освіти:

Для роботи із здобувачами використовується віртуальне навчальне середовище – GoogleClassroom. У онлайн режимі лекції / семінарські заняття можуть бути проведені за допомогою програм електронної комунікації GoogleMeet. У режимі дистанційного здобуття освіти вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми GoogleMeet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому

випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

Також використовується корпоративна пошта, месенджер Telegram, що забезпечує можливість листування з викладачем.

В офлайн режимі для проведення занять використовуються матеріально-технічні ресурси: аудиторії, оснащені мультимедійним обладнанням, що відповідають санітарно-гігієнічним нормам, створюють фізичний простір, необхідний для досягнення, передбачених ОП, програмних результатів здобуття освіти. Придбані меблі відповідають ергономічним вимогам, а їх кількість достатня для розміщення ліцензованого обсягу здобувачів.

Приміщення забезпечені Інтернетом (wi-fi). Wi-Fi адаптер TR Link TL-WIN722N Wireless N Adapter 150 Mbps USB 2/0

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення:

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни;
- 2) Методичні рекомендації для підготовки до семінарських, практичних занять та самостійної роботи;
- 3) Силабус дисципліни;
- 4) Перелік основної, додаткової літератури та інформаційних ресурсів вказано в робочій програмі навчальної дисципліни.

6. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо академічної доброчесності	Підтримуємо нульову толерантність до будь-яких форм порушення академічної доброчесності. Очікується, що всі завдання та доповіді до семінарських занять здобувачів будуть самостійними, їх власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем. Користування мобільними пристроями під час заняття неприпустиме (за виключенням випадків,
---	--

	коли це пов'язане з виконанням завдання викладача)
Політика щодо використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань з дисципліни	Інструмент ІІІ має обмежене застосування у освітньому процесі. Його застосування доцільне: 1) з метою первинного ознайомлення зі змістом теми для самостійного опрацювання для складання плану роботи (з подальшим порівнянням з науковими текстами); 2) у випадку аналізу розгляду поняття в різних контекстах – при складанні словника психологічних термінів; 3) при розгляді дискусійних питань психологічної науки – для формулювання питань для обговорення під час семінарського заняття
Політика щодо використання матеріалів з джерел відкритого доступу	Користувачі мають можливість вільно читати, завантажувати, копіювати контент з навчальною та науковою метою, а також розповсюджувати його з обов'язковим посиланням на використані джерела
Політика дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології	Під час занять здобувачі діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики та деонтології, дотримуються правил внутрішнього розпорядку Університету. Ведуть себе толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами, а також реагують належним чином, якщо стають свідками дій порушення професійної етики з боку інших здобувачів чи викладачів. У випадку епідеміологічного режиму виконують всі настанови протиепідеміологічних дій: носять маски, дотримуються соціальної дистанції, використовують антисептики тощо.
Політика щодо відвідування	Здобувачі повинні відвідувати усі лекції, семінари, практичні заняття та інформувати викладача про неможливість відвідання заняття.

	Недопустимими є пропуски та запізнення на заняття з неповажних причин.
Політика дедлайну	Завдання має бути виконане у встановлені строки, якщо необхідно, то розміщене у письмовому вигляді у відповідній вкладці в Гугл-класі. Для отримання максимальних балів впродовж здобуття освіти за дисципліною обов'язковим є усний захист доповідей, есе, відповідей до кейсів на семінарських та практичних заняттях. У разі відсутності на семінарському або практичному занятті, відповідь, доповідь, презентація прикріплюються у Гугл-клас не пізніше ніж через тиждень після того як відбувся семінар або практичне заняття з відповідної теми (у випадку недотримання термінів оцінка знижується на 1 бал). Аналогічним є дедлайн щодо виконання тестових завдань.
Політика визнання та перезарахування здобувачу результатів здобуття освіти з навчальної дисципліни	Визнаються результати здобуття освіти здобувача, здобуті в інший період, в іншому ЗВО або під час академічної мобільності відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та Положення про академічну мобільність
Політика визнання результатів здобуття освіти, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті	Визнання результатів відбувається відповідно до Положення про визнання результатів здобуття освіти, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті в Університеті
Порядок відпрацювання пропущених занять	Відпрацювання пропущених занять з поважної причини у вигляді захисту доповідей, есе, презентацій проводиться на останньому семінарському занятті зі змістового модулю або останньому занятті в семестрі. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається шляхом письмового виконання завдань, передбачених темою заняття. Такі завдання не зараховуються як такі, що були захищені!
Політика оцінювання	Політика щодо оцінювання здобувачів освіти відповідає положенням, розробленими ТНУ та базується на формуальному оцінюванні, яке передує підсумковому оцінюванню. Оцінювання має бути позитивним за принципом, фокусуючись

	на досягненнях, а не на невдачах. Усі види оцінювання ґрунтуються на чітко встановлених критеріях та показниках, що диференційовані за різними типами завдань
Політика щодо оскарження результатів оцінювання	<i>Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, окрім ситуацій передбачених нормативними документами Університету, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.</i> Оскарження результатів оцінювання відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Університеті.
Політика про можливості здобуття освіти осіб із особливими освітніми потребами	Реалізується шляхом організації комфортного, інклюзивного та розвиваючого освітнього середовища, забезпечення заходів, спрямованих на попередження психологічного травмування створення адаптованої матеріально-технічної бази (пандуси) та надання комплексної підтримки (психологічної, соціальної)

7. КРИТЕРІЇ ТА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

7.1. Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських та практичних заняттях у формі представлення та обговорення доповідей, вирішення кейсів, а також виконання письмових завдань. Поточний контроль проводиться в усній і письмовій формі. Поточний контроль також здійснюється через моніторинг виконання студентами завдань аудиторної і самостійної роботи. Результати такого моніторингу відображаються у Google Classroom, що дозволяє систематично відстежувати рівень активності студентів в освоєнні дисципліни.

Підсумковою формою контролю результатів навчання освітнього компоненту «Психологічні інтервенції в кризовій психології» є екзамен.

Підсумковий контроль передбачає складання екзамену студентами, які накопичили мінімальну кількість балів. Питання для підготовки наведено у Додатку. Здобувач допускається до складання екзамену з дисципліни коли повністю виконав всі види робіт, передбачені робочим навчальним планом та програмою навчальної дисципліни. У разі, коли протягом навчального семестру до початку підсумкового (семестрового) контролю, визначеного

навчальним планом, здобувач набрав менше балів, ніж зазначено у програмі навчальної дисципліни (менше 36 балів), відбувається недопуск здобувача до складання підсумкового (семестрового) контролю.

Підсумкова оцінка визначається як сума балів за результатами оцінювання контрольних заходів, визначених програмою/силабусом (максимально 60 балів) та балів, одержаних за результатами складання екзамену (максимально 40 балів).

Екзамен проводиться у письмовій формі за білетами, затвердженими кафедрою. Екзаменаційний білет складається з 2 теоретичних питань та 20 тестових завдань.

За екзамен максимально можна отримати 40 балів. За теоретичне питання студент отримує 10 балів, за тестові завдання - 20 балів (1 бал за кожную правильну відповідь з 20 завдань).

Оцінка теоретичних питань орієнтовно відбувається наступним чином:

- *Десять балів* - розгорнута аргументована відповідь, що глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичного питання

- *Від сіми до дев'яти балів* – в основному розкрито зміст теоретичного питання, однак допускаються певні неточності.

- *Від чотирьох до шости балів* - при недостатньо повній відповіді, в якій зустрічаються певні неточності або наводяться хибні твердження.

- *Від нуля до трьох балів* – не розкрито зміст теоретичного питання, при цьому допускаються суттєві неточності та помилки.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного та підсумкового контролів є такі:

- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни;

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою навчальної дисципліни;

- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;

- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів (автономність);

- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність);

- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

Поточне оцінювання результатів навчання відбувається за допомогою:

- експрес-контроль (опитування);

- поточний тестовий контроль;

- різнорівневі індивідуальні та групові завдання (звіт, презентація, проєкт, відеозапис);

- завдання, що потребують розгорнутої творчої відповіді (кейси).

7.2. Методи контролю та оцінювання

- усне опитування
- перевірка письмових робіт
- захист доповідей до семінару, презентацій, есе, рефератів
- захист запропонованого вирішення кейсів, практичних завдань
- метод програмованого контролю: тестовий контроль

Критерії оцінювання захисту доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті:

3 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання.

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, може не вистачати аргументації в поясненнях. Допускаються несуттєві неточності.

1 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом. Має помилки у відповіді.

Для здобувачів заочної форми завчання при розрахунку використовується коефіцієнт 3,3

Критерії оцінювання доповнення / участі в дискусіях:

0,5 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми;

Критерії оцінювання презентації, доповідей, есе, рефератів:

Презентація, доповідь, есе, рефераті- це наочне представлення результатів самостійної роботи здобувача з опрацювання обраної теми, питання, завдання тощо. Мета презентації – набуття здобувачем навичок з аналізу інформації та наочного представлення результатів дослідження. Критерії оцінювання наведені у таблиці.

Критерії оцінювання презентації, доповіді, есе, реферату

Кількість балів	Мета	Висновки	Ключові положення	Структура
4 бали	Всі частини пов'язані з метою і предметом дослідження та містять важливі твердження за	Результати дослідження узагальнюються з метою формулювання важливих і	Матеріал має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження	Дослідження надає інформацію в логічній послідовності і завершується викладенням

	темою дослідження	значущих висновків за темою дослідження		важливих моментів дослідження
3 бали	Матеріал містить важливі твердження за темою дослідження, але містить не відповідну темі інформацію	Деякі висновки є недостатньо обґрунтованими	Дослідження має в основі декілька ключових положень, однак вони перевантажені інформацією	Дослідження має певну непослідовність викладу теми дослідження
2 бали	Матеріал має опосередковане відношення до теми дослідження	Висновки є нелогічними або недостатньо обґрунтованими	У ключових положеннях відчувається нестача інформації, що необхідна для поточнення висновків	Дослідження має непослідовність у викладі теми

Для здобувачів заочної форми навчання при розрахунку використовується коефіцієнт 1,7.

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів **підсумкового (семестрового) контролю**, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

7.3. Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми здобуття освіти та форми підсумкового (семестрового) контролю

Розподіл балів за видами діяльності (денна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті (активність, участь у дискусіях та симуляційних вправах)	0,5	8	4	Поточний контроль
Підготовка доповідей, есе, рефератів (аналітична СРС, опрацювання наукових періоджерел)	3	8	24	Перевірка звітів СРС
Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті (публічний виступ, відповіді на питання)	4	4	16	Усна доповідь
Розв’язання практичних завдань (написання комплексного «Кейс-стаді», укладання «Плану безпеки» тощо)	4	4	16	Захист практичних кейсів
Розрахунок балу за семестр: 4 (робота на семінарах) + 24 (підготовка СРС) + 18 (захист СРС) + 16 (практичні завдання) = 60			60	
Підсумковий контроль			40	Екзамен (Іспит)
15 тестових завдань	1	15	15	Комп'ютерне/письмове тестування
1 теоретичне питання	10	1	10	Усна відповідь за білетом
1 практичне питання	15	1	15	
РАЗОМ			100	

Розподіл балів за видами діяльності (заочна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Робота на семінарському занятті (активність, участь у дискусіях та симуляційних вправах)	2	2	4	Поточний контроль
Підготовка доповідей, есе, рефератів (аналітична СРС, опрацювання наукових періоджерел)	6	4	24	Перевірка звітів СРС
Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті (публічний виступ, відповіді на питання)	12	1	12	Усна доповідь
Розв'язання практичних завдань (написання комплексного «Кейс-стаді», укладання «Плану безпеки» тощо)	10	2	20	Захист практичних кейсів
Розрахунок балу за семестр: 4 (робота на сесіях) + 24 (підготовка рефератів/есе) + 12 (захист реферату) + 20 (два розв'язані практичні кейси) = 60 балів			60	
Підсумковий контроль				

15 тестових завдань	1	15	15	Комп'ютерне/письмове тестування
1 теоретичне питання	10	1	10	Усна відповідь за білетом
1 практичне питання	15	1	15	
Підсумковий контроль (іспит)				40
РАЗОМ				100

**Форми контролю набуття результатів навчання з дисципліни
«Психологічні інтервенції в кризовій психології»**

Назви розділів і тем	Форми і методи контролю знань	Максимальна кількість балів за темою
Модуль 1. Теоретико-методологічні засади кризових інтервенцій		
Тема 1.1. Феноменологія кризи та травми	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.2. Психологічна допомога в кризових ситуаціях, в умовах втрати особистісної цілісності: сутність, класифікація видів	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.3. Специфіка роботи з гострою травмою та ПТСР. Моделі та протоколи швидкого реагування (BASIC Ph, CAPS тощо)	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.4. Психологічна деескалація та стабілізація в стані афекту	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.5. Техніки першої психологічної допомоги (ППД) та дебрифінгу	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.6. Інтервенції при втраті, горі та суїцидальному ризику	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.7. Професійне вигорання, вторинна травматизація та супервізія в кризовій практиці. Особливості дистанційних кризових інтервенцій (телефон довіри, онлайн-чат)	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Тема 1.8. Доказові психотерапевтичні підходи в кризовій психології та роботі з травмою	Проведення опитування. Підготовка доповідей, есе, рефератів. Захист доповідей, есе, рефератів на семінарському занятті	12,5
Разом за модулем 1		100
Всього		100

7.4. Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки	
		для екзамену	
A	90 - 100 балів	«відмінно»/ «excellent»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів	«добре»/ «good»	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів	«задовільно»/ «satisfactorily»	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 - 68 балів		Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з можливістю повторного складання)	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів	«незадовільно»/ «unsatisfactory» (з обов'язковим повторним курсом)	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Атаманчук Н. М. (2023). Кризова психологія: навч.-метод. посіб. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка.
2. Блінов О. А. (2016). Психологія бойової психічної травми: монографія. Київ: Талком.
3. Герасименко Л. О., Скрипніков А. М., Ісаков Р. І. (2023). Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад: навчальний посібник; Всеукр. спец. Вид.-цтво «Медицина»: 2-е вид.
4. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. (2016). Психодіагностика особистості у кризових життєвих ситуаціях. Київ: Педагогічна думка.

5. Кісарчук З. Г, Омельченко Я. М., Лазос Г. П. [та ін.] (2015). Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: метод. посіб.; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: ТОВ“Вид- во “Логос”.
6. Кісарчук З. Г, Омельченко Я. М., Лазос Г. П. [та ін.] (2020). Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу : монографія; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово».
7. Климчук В. О. (2020). Психологія посттравматичного зростання: монографія. НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД.
8. Костюченко О. В. (2024). Психологічна саморегуляція в основі оптимізації психічних станів людини в екстремальних умовах. *Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах*. Львів –Торунь : Liha-Pres, 113-116. DOI<https://doi.org/10.36059/978-966-397-393-7-28>.
9. Костюченко О. В. (2025). Менталізація в основі життєстійкості людини. *Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах*: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Київ, ТНУ, 25.04.2025). .Львів – Торунь : Liha-Pres, 144-147.
10. Костюченко О. В. (2023). Психологічна ресурсність оптимістичності в психічній саморегуляції особистості. *Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості*. Херсон : Херсон-Івано-Франківськ, ХДУ, 139-144.
11. Костюченко О. В. (2024). Сенсорно-перцептивні основи оптимізації психічних станів особистості. *Теоретичні та практичні аспекти соціально-психологічного супроводу особистості в умовах кризи* : монографія / О. В. Дробот, І. М. Біла, О. В. Костюченко та ін. ; за наук. ред. проф. О. В. Дробот. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 111-151. DOI: <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/406>
12. Костюченко, О. В. (2025). Артпрактика в гештальт-підході до антикризової інтервенції. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: Психологія, 36 (75-1), 46-52. https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/1_2025/11.pdf
13. Наомі М. Саймон, Еріка Голландера, Барбари О. Ротбаум, Дена Дж. Стайна (2025). Тривоги, травми та obsесивно-компульсивні розлади: посібник Американської психіатричної асоціації: 3-є видання.. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина».
14. Особистість як суб’єкт подолання кризових ситуацій: психологічна теорія і практика (2017): монографія / за ред. С. Д. Максименка, С. Б. Кузікової, В. Л.Зливкова. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, Книга 2.
15. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях (2022): навч.-практич. посіб. / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.А. Моргунова ; [О.І. Федоренко та ін.] ; МВС України, Харків.нац. ун-т. внутр. справ. Харків : ХНУВС.

16. Приходько І. І., Колесніченко О. С., Тімченко О. В. та ін. (2016). Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб.; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НА НГУ.
17. Психічне здоров'я та резильєнтність особистості: колективна монографія. (2025). Академія праці, соціальних відносин і туризму / За заг. ред. : Г. А. Пріба, Л. Є. Бегези. Київ : Ф-ОП Гуляєв О.В.
18. Сміт П., Дирегров Е., Юле У. (2014). Діти і війна: навчання технік зцілення: посібник. Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету. Львів: Інститут когнітивно-поведінкової терапії.
19. Титаренко Т. М. (2018). Психологічне здоров'я особистості: засоби самодопомоги в умовах тривалої травматизації : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД.

Допоміжна література:

1. Американська психологічна асоціація (APA) (2025). *Clinical Practice Guideline for the Treatment of Posttraumatic Stress Disorder (PTSD) in Adults*. Washington: APA.
2. Вознесенська О. Л., Сидоркіна М. Ю. (2016). Арт-терапія у подоланні психічної травми: практ. посіб. Вид. 2-е: випр. та доповн. Київ: Золоті ворота.
3. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) (2024). *Організація доказових психологічних інтервенцій та МППСП в умовах тривалого кризового стресу*. Женева: ВООЗ (Укр. переклад).
4. Карамушка Л. М., Креденцер О. В., Терещенко К. В. [та ін.] (2021). Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія; за ред. Л. М. Карамушки. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська.
5. Кокун О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник. — К.: НДЦ ГП ЗСУ, 2018. — 310 с.
6. Костюченко О. В. (2024). Методи оптимізації психічних станів засобами сенсорно-перцептивної активізації. *Психологічні проблеми творчості*: матер. XXIV Міжн. наук. психолог. конф., 24 червня 2024 року / за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 134-141.
7. Костюченко О. В. (2025). Соціально-психологічні аспекти функціонування перцепції у життєдіяльності та професійній самореалізації особистості: монографія. Київ : Видавничий центр КНУКіМ.
8. Костюченко О. В. (2021). Ціннісні орієнтації як ресурс збереження життєстійкості особистості. *Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості*. Херсон : ФОП Вишемирський В.С., 129-133. https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/_

9. Костюченко О. В. (2022). Засоби психологічної стійкості для забезпечення ефективної працездатності. *Соціально-психологічні ресурси особистості в екстремальних умовах*. Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 101-106.
10. Костюченко О. В. (2022). Комплементарність сприймання та творчого мислення в основі психологічної рівноваги. *Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності*. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2022 . С. 118-124. <https://lib.iitta.gov.ua/730807/1/>
11. Костюченко О. В. (2022). Творчі засоби і методи розвитку здатності до резильєнтності особистості. *Психологічні проблеми творчості*: матер. XXII міжн. наук.-практ. конф. 23 липня 2022 року / за ред. В. О. Моляко. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 122-131. <https://lib.iitta.gov.ua/732852/1/Матеріали%20XXII%20Міжнародної%20науково-практичної%20конференції%2023.07.2022.pdf>
12. Костюченко О. В. (2023). Психологічна ресурсність оптимістичності в психічній саморегуляції особистості. *Соціокультурні та психологічні виміри становлення особистості*: Зб.наук праць за матер. VI Всеукр. наук.-практ. конф (Херсон, ХДУ, 24.11.23) / ред. колегія: І. Р. Крупник, І. С. Попович, Н. І. Тавровецька, О.М. Танасійчук та ін. Херсон : Херсон-Івано-Франківськ, ХДУ, 139-144.
13. Міжнародний медичний корпус (2017). *Перша психологічна допомога: керівництво для фахівців на місцях*. Київ: ММК Україна.
14. Kostiuchenko O. (2021). Recreational potential of metaphorization in mental self-regulation of the students. *Mental Health: Global Challenges Journal*, 3(2), 28-37. <https://doi.org/10.32437/mhgcj.v4i2.78>
15. Kostiuchenko Olena, Bryl Maryna, Dykhnych Liudmyla (2022) Psychological Stability and Coping Strategies of a Fashion Business Manager as Determinants of Effective Overcoming Difficult Management Situations. *Socio-Cultural Management Journal*, 5(2), 103-125. doi: <https://doi.org/10.31866/2709-846X.2.2022.267534>
16. Kostyuchenko Olena & et al. (2021). Creativity, Readiness for Changes and Tolerance for Ambiguity. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*, 12(3), 44-63. DOI: <https://doi.org/10.18662/brain/12.3>.
17. Kostyuchenko Olena & et al. (2022). Dysfunctional attitudes in the general picture of psychological well-being. *Journal of Intellectual Disability - Diagnosis and Treatment*, Канада, 12(1): Revista de Investigación Apuntes Universitarios DOI: <https://doi.org/10.17162/au.v12i1.972> <https://apuntesuniversitarios.upeu.edu.pe/index.php/revapuntes/article/view/972/864>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Mental Health and Psychosocial Support Network (MHPSS) – міжнародна база доказових практик кризового реагування. URL: <https://www.mhpssmsp.org/>

2. Гершанов О. Основи роботи з травмою: методичні матеріали учасників тренінгів «Робота з травмою та втратою. Основи супервізії». URL: <https://rm.coe.int/ptsd-ukr/1680a0a10b>
3. Лефтеров В.О. (2024). Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Екстремальна та кризова психологія» для здобувачів вищої освіти. Одеса: URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/cf5e156a-e334-48c4-98b8-eef99218dfd3/content>
4. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. URL: <http://lib.onu.edu.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського та електронна бібліотека. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Перша психологічна допомога у кризових станах. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a792bAxNm3E>.
7. Перша психологічна допомога: Посібник для працівників на місцях. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44615/9786176150787-ukr.pdf;jsessionid=1EC05372274A6F3E2AB89E069889F014?sequence=72>
8. Тараненко Р., Титаренко Ю. (2024). Синдром вигорання у військовослужбовців: етіологія, ознаки, психодіагностика, корекція, профілактика: практ. посіб. Кропивницький: НБЦ УІАТАП. URL: <https://library.kr.ua/wp-content/elib/taranenko/svuvsluzhb.pdf>

Перелік запитань для підготовки до екзамену з дисципліни «Психологічні інтервенції в кризовій психології»

Блок 1. Теоретико-методологічні засади кризової психології

1. Диференціація понять «криза», «психічна травма», «екстремальна подія» та «катастрофа» у сучасній психологічній науці.
2. Класифікація криз (нормативні, ситуаційні, екзистенційні, травматичні) та специфіка психологічного супроводу на кожному етапі.
3. Нейробиологічні механізми реагування на травму (роль амігдали, гіпокампу та префронтальної кори).
4. Гостра реакція на стрес (ГРС): клінічні маркери, динаміка перебігу та відмінність від нормативної стресової реакції.
5. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР) та Комплексний ПТСР (КПТСР): порівняльний аналіз діагностичних критеріїв за DSM-5 та МКХ-11.
6. Концепція посттравматичного зростання (ПТЗ) за Р. Тадеші та Л. Калхоуном: чинники та умови фасилітації.
7. Багатовимірна модель внутрішніх ресурсів подолання стресу BASIC Ph (М. Лаад): структура та діагностичне значення.
8. Особливості формування та тримання терапевтичного альянсу з клієнтами, які пережили масивний травматичний досвід.

Блок 2. Протоколи, техніки та доказові психотерапевтичні підходи

1. Міжнародний протокол Першої психологічної допомоги (ППД): ключові принципи («Дивись, Слухай, Зв'яжуй») та межі компетенції спеціаліста.
2. Психологічний дебрифінг стресу критичних подій (CISD за Дж. Мітчеллом): структура, етапи, сучасні дискусії щодо ефективності та ризиків ретравматизації.
3. Психологічна деескалація та алгоритми роботи з гострими афективними станами (паніка, істерика, ступор, рухове збудження).
4. Фізіологічне обґрунтування та методика застосування технік заземлення («5-4-3-2-1», дихальні та м'язові вправи).
5. Травмофокусована когнітивно-поведінкова терапія (ТФ-КПТ) у роботі з кризовими станами: структура протоколу та мішени інтервенції.
6. Метод десенсибілізації та переробки рухом очей (EMDR) Ф. Шапіро: адаптивна система переробки інформації та фази базового протоколу.
7. Метод пролонгованої експозиції (РЕ) у терапії ПТСР: механізм дії, види експозиції (in vivo та in imagination) та протипоказання.
8. Застосування Терапії прийняття та відповідальності (АСТ) та тілесно-орієнтованих підходів (Соматичне переживання П. Левіна) у кризовій практиці.
9. Специфіка та алгоритм проведення дистанційних кризових інтервенцій (телефонне консультування, текстові чати екстреної допомоги).

10. Особливості психологічної допомоги при переживанні гострого горя та втрати: моделі динаміки горювання, діагностика ускладненого (патологічного) горювання.

11. Оцінка суїцидального ризику: антисуїцидальні маркери, техніка укладання антисуїцидального контракту та розробка «Плану безпеки» (Safety Plan).

Блок 3. Професійна етика та психогігієна кризового психолога

1. Феноменологія професійного вигорання (СЕВ), втоми від співчуття (Compassion Fatigue) та вікарної (вторинної) травматизації у кризових психологів.

2. Етичні виклики в кризовій психології: дилема конфіденційності при загрозі життю, етика роботи в зоні бойових дій та гуманітарних катастроф.

3. Інструменти збереження професійної придатності психолога: функції супервізії, інтервізії та Балінтовських груп у кризовій практиці.